

INSTITUTUL GEOLOGIC AL ROMÂNIEI

DĂRI DE SEAMĂ

ALE

ȘEDINȚELOR

VOLUMUL II

BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL“ S-SOR I. ST. RASIDESCU

16, STRADA DOAMNEI, 16

1910.

Institutul Geologic al României

gneisuri ce constituie tot muntele până în vârf și toată Peristera. Spre N de curmătură însă avem numai filite și șisturi mezo-paleozoice, unele intens metamorfozate în șisturi verzi, dar de obicei foarte încrețite. Aceste șisturi se întâlnesc și la Cajani și se bagă în aparență sub gneisurile muntelui. Felul șisturilor cristaline de grupul I, prezența curmăturii tocmai la contact, fapt obicinuit în regiunile de supracutare, cutarea și dinamismul rocilor sedimentare, unghiul intrând spre valea Moliviștea și chiar reprezentarea pe harta lui OESTEREICH, ne întăresc în presupunerea formată după cele văzute de noi într'o trecere repede, că aci am avea o supracutare.

Un unghi intrând însemnat se prezintă și pe valea Târnei (pe harta lui Cvjič).

— D-l C. NICULESCU prezintă frumoase plăci de mica verzue, luate dintr'un strat gros de 40—50 cm. aflat în granitul dela Abdi-pașa-han. Amintește de existența unei ape carbonatate feruginoasă ce iese cu putere dintr'o crăpătură a acestui granit, la N de Abdi-pașa-han, pe vale.

— D-l EM. I. PROTOPOESCU-PAKE atrage atențiunea asupra multor sărături din depresiunea lacurilor Ostroba și Rudnik. Aceste sărături arată legătura dintre cele două lacuri cari ocupă împreună cea mai mare parte din depresiune, iar azi sunt despărțite prin 10—15 km. de uscături, acoperite cu sărături, inundate din când în când și astăzi.

Ședința dela 29 Aprilie 1911.

D-l L. MRAZEC prezintă următoarea lucrare a D-lui Dr. W. TEISSEYRE: «Comunicare preliminară asupra unor specii noi și puțin cunoscute de Unio din Pliocenul României».

«Partea a doua a lucrării mele: «Contribuțiuni la studiul faunei de moluște neogene, a României» (1) ce se va publica în curând, reprezintă un supliment la descrierea unionizilor. Materialul ce mi s'a dat spre prelucrare în ultimii ani și aparținând bogatelor colecțiuni ale D-lor ARGETOAI, BOTEZ, MRAZEC, POPOVICI-HAȚEG și a mea proprie, a oferit încă atâtea puncte de reazăm la complectarea seriilor de forme a unionizilor de aci abia re-

(1) Partea I în Anuarul Institutului Geologic al României. (Vol I, Fasc. 2. București 1907).

construite în prima parte a contribuțiilor mele și la reconstruirea altor serii de forme din România, până azi aproape necunoscute; încât fără epuizarea acestui material în felul celui din prima parte a lucrării mele, nici nu poate fi vorba de continuarea acestora.

Înainte de toate, îmi voi permite a da aici o listă a formelor ce trebuie numite din nou și chiar a formelor noi :

Unio Ploștinae nv. f.

O varietate cu scoica groasă și puternic alungită de *Unio biphlicatus* BIELZ-PORUMBARU, care convergează cu *Unio arciruga* nv. f.

Unio Baltae nv. f.

O formă alipită la precedentă, în aparență de o asemănare înșelătoare cu *Unio Pilari* BRUS, fără să fie însă înrudită cu aceasta.

Unio Dacicus nv. f.

O formă ce înlocuște pe *Unio Rakovecianus* BRUSINA, specie slavonică care dela stabilirea ei (1874) n'a fost studiată decât de însuși BRUSINA.

Unio Cobalcescui nv. f.

O formă bizară de aproape înrudită cu *Unio Rumanus* TOURN. și care combină într'un chip curios habitusul general al lui *Unio Rumanus*, cu diverse caractere ce amintesc pe *Unio Rakovecianus*.

Unio Subrumanus nv. f.

O mutație în felul speciei *Unio Rumanus*, care este de două ori mai puțin alungită ca aceasta. *Unio Moldavicus* SABBA, pare a se găsi între *Unio Rumanus* și *Subrumanus*.

Unio subprominulus nv. f.

Forma determinată de mine, în colecția Institutului, sub acest nume, reprezintă numai o variațiune înlocuitoare a lui *Unio Hoernesii* PENECKE și numai dela caz la caz se poate face diferențierea de aceasta din urmă.

Unio sublenticularis nv. f.

O varietate cu scoica foarte delicată, de talie mică, a speciei *Unio lenticularis* SABBA.

Unio pseudoptychodes nv. f.

O formă care în mod curios face tranziția între *Unio ptychodes* BRUS și *Unio Medulici* BRUS.

Alături de tipurile precedente cu totul necunoscute până as-

tăzi trebuie acuma comparat un număr de tipuri mai mult sau mai puțin bine cunoscute, care totuși trebuie din nou numite, din considerația că au fost fals identificate până astăzi.

Atari forme ce trebuie de numit din nou și aproape fără excepție de definit morfologiceste, sunt următoarele :

Unio arciruga n.v. f.

1884. *Unio Porumbarui* PENECKE. («Beitr. Fauna d. slavonischen Paludinen» — Sch. — «Beitr. z. Paleont. Oesterr-Ungarns». Bd. III Heft 3 Tab. XVII fig. 13—15);

Non Unio Porumbarui TOURNOUËR—SABBA ȘTEFĂNESCU 1896. («Mém. Soc. géol. de France».—No. 15. p. 38. Tab. II fig. 12—15)

Non Unio Porumbarui TOURNOUËR—PORUMBARU. 1881. (p. 18. Tab. II. fig. 7—12).

Unio arciruga și *Porumbarui* trebuie dovedite ca termeni convergenți a două serii diferite de forme.

Unio triclivosus n.v. f.

1875. *Unio clivosus* NEUMAYR. («Die Congerien u. Paludinen. Schichten Slavoniens» Abl. Geol. R. A. p. 33. Tab. III. fig. 9).

Non Unio clivosus BRUSINA 1874. («Binnenmollusken» p. III. Tab. III. fig. 1—2).

Non Unio clivosus PENECKE (l. c. 1884. p. 98. Tab. XIX. fig. 1—3).

Unio Gorjensis n.v. f.

1896. *Unio Wilhelmi* SABBA ȘTEFĂNESCU (l. c. p. 39. Tab. II. fig. 8—11).

Non Unio Wilhelmi PENECKE (l. c. p. 100. Tab. XVIII. fig. 9)

Unio subclivosus n.v. f.

1884 *Unio clivosus* PENECKE (l. c. p. 98. Tab. XIX. fig. 1—3).

Această specie nu e înrudită cu *Unio clivosus* PENECKE, ci cu *Unio Gorjensis* n.v. f.

S'a putut indica o serie de atari forme apărând în basenul dacic și în parte mult răspândite și cari până acum erau cunoscute numai din stratele slavonice.

Acestea sunt următoarele :

Unio excentricus, BRUSINA (1874)

Unio Hilberi, PENECKE (1884)

Unio Peneckei, BRUSINA (1902)

Unio Oriovacensis, M. HOERN forma tipică și diferitele varietăți.

Unio Vukotinovici, M. HOERN.

- Unio Rakovecianus*, BRUSINA (1874 și 1902).
Unio Neumayri, PENECKE
Unio Zelebori, M. HOERN.
Unio Hoernesi, PENECKE
Unio Nicolaiianus, BRUS
Unio Bittneri, PENECKE
Unio Mojsvari, PENECKE
Unio Novskaensis, PENECKE
Unio Pauli, NEUMAYR
Unio Slavonicus, M. HOERN.
Unio Sandbergeri, NEUMAYR
Unio Barrandei, NEUMAYR (1875)
Unio Conemenosi, BRUSINA (1902)
Unio Moldaviensis, M. HOERNES.
Unio panonicus, NEUMAYR
Unio Pilari, BRUSINA.
Unio Stachei, NEUMAYR
Unio cymatoides, BRUSINA
Unio clivosus, BRUSINA
Unio Strossmayerianus, BRUSINA
Unio triclivosus, TEISSEYRE.
Unio Wilhelmi, PENECKE.
Unio subclivosus. TEISSEYRE
Unio Pavlovici, BRUSINA
Unio Haueri, NEUMAYR. (= *Unio Schützenbergeri*, PORUMBARU)
 și așa mai departe.

În general nu se mai poate susține că formele de unio-
 nizi ale basinelui dacic și celui panonic sunt unele față de
 altele cu desăvârșire deosebite, că tipurile, seriile de forme, sunt
 restrânse numai la unul sau numai la celălalt din cele două ba-
 sine. Din contră, seriile de forme slavonice s'au găsit răspândite
 mai mult în România.

Numai caracterizarea defectuoasă a fiecărei mutații obicinuită
 în literatură, a adus după sine ca unele forme să fie considerate
 ca restrânse numai la unul sau altul din cele două bazine.

Astfel în fauna României, marea serie de forme a lui *Unio*
Neumayri, până azi abia indicată, a putut fi complet recon-
 struită, și anume cu toate subgrupele în care este împărțită și al
 căror număr acum se mărește mereu. Subgrupele deosebite cores-

pund numai în parte cu cele de până acum. Chiar între termeni de bifurcația uneia și aceleiași serii, apar convergențe cari pot fi confundate cu termenii de tranziție.

Intr'un chip analog iese la iveală alte două serii de forme slavonice, ca grupe artificiale de tipuri convergente. (Seria lui *Unio Hochstetteri* în interpretarea lui NEUMAYR și seria lui *Unio Hoernesii* în concepția lui PENECKE). O altă serie, cunoscută din Slavonia, ca să zicem așa numai prin câteva mici fragmente și regăsită și în România, încearcă o dezvoltare așa de variată prin aparițiile românești, care până azi fuseseră considerate când ca izolate, când ca aparținând altor serii, încât contrastele morfologice egalează distanța dintre termenii extremi ai genului *Unio*.

De remarcat este faptul că seria speciei *Unio Stachei* este cu totul opusă celorlalte serii de forme, pe când acestea din urmă sunt paralele între ele.

Termenii convergenți ai seriilor paralele sunt atât de asemuiători între ei, că în unele cazuri (de ex. *Unio procumbens* FUCHS) au trebuit să fie considerate în întrebuițarea de toate zilele ca varietăți colective convergente, și să fie recunoscute ca atare.

Despărțirea unor asemenea tipuri colective de forme convergente în unități naturale [de ex. *Unio Nicolaianus* BRUSINA și *Unio prominulus* SABBA pro parte (1)] necesită un material corespunzător de comparație și o cercetare comparativă cu rost și aceste greutăți se pot învinge numai în cursul unei lucrări sistematice anevoioase.

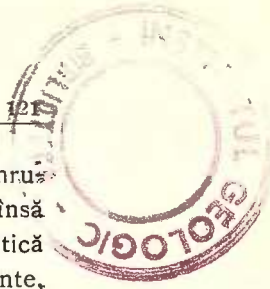
Se naște însă întrebarea dacă deosebirea acestor, așa zise varietăți colective de tipuri convergente se poate face paleontologicește într'un mod consequent.

De altfel suntem încă departe de a prinde cu precizie felul de a fi al fiecărei serii de forme, caracterele sale și natura mutațiilor sale. Din acest punct de vedere încetul cu încetul abia dacă pot fi stabilite caracterele fundamentale.

Făcând abstracție de descrierile predominătoare cu totul schematice, care față de cantitatea materialului comparativ apar ca fără rost, căci caracterele accentuate nu mai au valoarea atribuită, mai rezultă clar din comparațiile numeroase, că în realitate din seriile de forme existente niciuna nu se poate defini într'un

(1) O altă parte a lui *Unio prominulus* SABBA e identică cu *Unio Nicolaianus*.

chip determinant. Hotărîtoare în reconstruirea relațiilor de înrudire, rămân exclusiv numai formele de tranziție; câteodată însă nu sunt de ajuns nici atențiunea mare și nici experiența critică spre a distinge bine formele de tranziție de cele convergente, și cu atât mai mult cu cât caracterele deosebite din stadiul de inereță, nu sunt consultate.

De fapt reese uneori că, datorite momentelor ontogenetice și la unionizi apar caractere deductibile, cari sunt hotărîtoare în desfacerea grupelor mari și a seriilor mai mari de forme (cum este de ex. sculptura vârfului umbonal la seria *Unio Neumayri* pe deoparte și la seria *Unio subatavus*, pe de alta, precum și la ambele serii de *Unio Copernici*, ș. a. m. d. Din nenorocire cercetările în această direcție se isbesc de prea mari greutateți, căci vârful umbonal este adesea vătămat sau ros).

Acel fel de caracterizare, singurul posibil dela caz la caz, care predomină în literatuura respectivă, adică descrierea caracterelor după exemplarul dat, fără comparația acelorși amănunte la indivizi de diferite mărimi și la diferite mutații precum și la seriile de forme, se arată în general cu totul nesuficient față de convergențele predominătoare.

Figurile neînsoțite de nici o descriere din anumite publicații ale lui BRUSINA (Iconographia. — 1902) le-am putut întrebuința cu folos, pe baza unui material propriu de comparație, nu mai puțin ca celelalte varietăți descrise și figurate ale altor autori.

Din contră, lipsa de rost a subdiviziuniilor făcute până acuma de autori, deși nu totdeauna recunoscute, nu poate fi și acum decât confirmată din nou. Cu cât sunt mai multe documente pentru reconstruirea seriilor de forme izolate, cu atât ele constituiesc mai multe dovezi cari confirmă că aceste subdiviziuni nu sunt decât un curat joc de cuvinte nomenclatoric, fără rost. Ele sunt numai niște grupe de forme artificial plătuite și niște caractere de forme de grupe arbitrar concepute; e vorba de acele, cari au fost urmărite, fie filetic, fie ontogenetic, mai înainte de a fi ajuns la locul lor de onoare în sistematică.

Separățiunea seriilor de forme și a mutațiilor și relațiile lor și modul lor de grupare în legătură filetică, o rezerv unei părți următoare a lucrării mele.

Datele scurte sus amintite vor permite totuși de a reconstrui lucrarea mea pe baza unui material corespunzător. Totodată aceste rânduri au scopul, dat fiind sporirea repede a literaturii,

să-mi pună în valoare prioritatea observațiilor mele, fiindcă pot prezenta deja o descriere amănunțită în mare parte, dar care nu poate fi publicată decât pe încetul. Rămâne dar numai să-mi completez lucrarea mea printr'o comparație rațională a diferitelor tipuri de unionizi din vârstele geologice mai vechi, mai tinere și cu cele recente. De oarece însă părerile asupra relațiilor de înrudire ale formelor pliocene se schimbă, vor trebui revăzute în mod corespunzător cu formele de diferite vârste».

—D-l H. GROZESCU referă asupra articolului: «Asupra unor zăcăminte de minereuri de fer leptocloritic cu structură oolitică din Sardinia» de S. FRANCHI (din «Bolletino del R. Comitato Geologico d'Italia». Fasc. 2.—1910).

Ședința dela 6 Mai 1911

— D-l O. PROTESCU referă asupra studiului:

«Die Bildung der Oolithen und Rogensteine» von LINCK. După LINCK toate oolitele și rogensteinurile sunt formate pe cale anorganică, prin cristalizarea aragonitei din CO_3Ca , cu tendința acestora de a lua formă sferică, iar acolo unde se găsesc în sămburi resturi organice, el crede, că aceste resturi sunt venite secundar și închise în sămbure pe cale mecanică.

Examinează deasemenea teoria d-lui MOISESCU pentru calcările noastre oolitice din Dobrogea.

D-nii S. ATHANASIU și L. MRAZEC iau parte la discuție.

— D-l G. MACOVEI comunică: Câteva observațiuni asupra cutoi vestbalcanice.

«Se știe că după ultimele cercetări ale geologilor bulgari și în special ale lui St. BONCEFF asupra tectonicei Balcanilor vestici, se deosebește la Nord de linia Pirot-Sofia trei mari cutoi: cutoi prebalcanică, cutoi vest-balcanică și cutoi central-balcanică.

Asupra celei dintâi d-l MURGOCI a prezentat o importantă comunicare, în care pe lângă câteva observațiuni stratigrafice, a pus în relief individualitatea tectonică a acestei cutoi (v. pag. 40).

Având ocaziunea de a străbate de câteva ori cutoi vest-balcanică în zona cuprinsă între prelungirea văii Iskerului mic și regiunea dela Vârșet, am obținut câteva rezultate pe care în scurt le expun aci.

